

PROGRAMY PRE MLÁDEŽ NA ROKY 2014 – 2021 SPRIEVODCA PRE ŽIADATEĽOV

Číslo: 2021/9980:4-A2200

Tento **Sprievodca pre žiadateľov** je v súlade s výzvou č. **SLUŽBY/2/D/2021** na predkladanie žiadostí o dotáciu v rámci programu Služby pre mladých ako jej neoddeliteľná príloha.

VŠEOBECNÉ INFORMÁCIE

Mladá generácia obyvateľov Slovenskej republiky do 30 rokov veku predstavuje podstatnú časť obyvateľstva SR (34,4 %)¹. Táto skupina má špecifické potreby, ktoré je potrebné brať do úvahy v procese prípravy na jej aktívne občianstvo a pracovný život. PROGRAMY PRE MLÁDEŽ na roky 2014 – 2021 vznikli na základe potreby štruktúrovanej a systematickej podpory takých aktivít mládeže, ktoré prispievajú k získavaniu kompetencií potrebných pre plnohodnotný spoločenský a pracovný život.

VÝCHODISKÁ

Vyhlasovateľom PROGRAMOV PRE MLÁDEŽ (ďalej len „programy“) je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (ďalej „ministerstvo“ alebo „MŠVVaŠ SR“). Zabezpečujú sa na základe Príkazu ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky č. 66/2020, ktorým sa mení a dopĺňa príkaz ministra č. 54/2013 na poskytovanie dotácií zo štátneho rozpočtu v oblasti práce s mládežou, a to prostredníctvom príslušnej sekcie, ktorou je Sekcia stredných škôl a celoživotného vzdelávania. Implementačným orgánom programov je IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže.

Programy vychádzajú zo Zákona č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení Zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o podpore práce s mládežou“). Programy sú nástrojom ministerstva na plnenie cieľov aktuálnych a pripravovaných strategických dokumentov pre oblasť mládežníckej politiky na národnej a európskej úrovni, ktoré zdôrazňujú potrebu väčšej investície do tých oblastí života mladých ľudí, ktoré sa ich týkajú.

ZÁKLADNÉ PRINCÍPY

Práca s mládežou je dôležitý nástroj na výchovu mladej generácie

Práca s mládežou je cieľavedomá činnosť, ktorá reaguje na potreby mladých ľudí a vedie k pozitívnemu rozvoju ich osobnosti. Je založená na princípe dobrovoľnej účasti mládeže, partnerského prístupu a vzájomného rešpektu. Jej úlohou je prispievať k zrelosti, nadchádzaniu životného smerovania a sebazoznania jednotlivca aj skupiny. Realizujú ju pracovníci odborne pripravovaní na túto činnosť.

Neformálne vzdelávanie v práci s mládežou je cenný doplnok pôsobenia školy a rodiny

¹ Štatistický úrad SR, 2020

Neformálne vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré prebieha mimo formálne vzdelávacie osnovy. Uskutočňuje sa na dobrovoľnom základe, má participatívny prístup zameraný na učiaceho sa a je úzko prepojené s jeho potrebami, cieľmi a záujmami. Neformálne vzdelávanie je cielené, štruktúrované a vedené tak, aby rozvíjalo osobnostné, sociálne a profesionálne zručnosti.

Mladí ľudia potrebujú silnejšie postavenie v spoločnosti

Aktivity a činnosti podporené v rámci programov majú uľahčovať mladým ľuďom ich začlenenie sa do spoločnosti, podporovať ich aktívne občianstvo a prispievať k ich zamestnateľnosti. Cieľom je podporovať mladých ľudí, aby boli aktívnymi občanmi, a to prostredníctvom zvýšenia ich účasti na občianskom živote a na činnostiach v komunite, zvýšenia ich participácie v systéme zastupiteľskej demokracie a podporovaním rôznych foriem vzdelávania, ktoré sa zaoberá problematikou participácie.

Tolerancia a vzájomný rešpekt je základom spolunažívania

Programy rešpektujú právo každého mladého človeka na starostlivosť zo strany štátu a na rovnaké zaobchádzanie. Sú založené na dodržiavaní a ochrane ľudských práv, vytváraní multikultúrnej spoločnosti a boji proti diskriminácii. Podporujú také aktivity a činnosti, ktoré rešpektujú kultúrnu rozmanitosť, rozvíjajú interkultúrne učenie prostredníctvom spoločných aktivít mladých ľudí z rôzneho kultúrneho, etnického alebo náboženského prostredia.

SLOVNÍK POJMOV

Fokusová skupina je moderované stretnutie zámerne vybraných ľudí, ktorí sa zúčastňujú plánovanej diskusie. Jej cieľom je preskúmať postoje a názory verejnosti.

Mládežnícka politika je taká politika štátu, vyššieho územného celku, mesta alebo obce, ktorá sa zameriava na mládež a prijíma opatrenia, týkajúce sa rôznych oblastí života mládeže.

Znevýhodnená mládež - zdravotne znevýhodnená mládež², mládež zo sociálne znevýhodneného prostredia³, mládež z najmenej rozvinutých okresov a mládež znevýhodnená iným spôsobom.

Okrúhly stôl je moderované stretnutie zainteresovaných strán, ktoré sa zúčastňujú plánovanej odbornej a/alebo tematickej diskusie.

Participácia je aktívne zapojenie mladých ľudí a organizácií pôsobiacich v oblasti práce s mládežou do dialógu, plánovania a spolurozhodovania o veciach, ktoré sa týkajú života mladých ľudí na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

Reprezentácia mládeže je zastupovanie mládeže s cieľom hájiť záujmy mladých ľudí a presadzovať opatrenia, ktoré pozitívne ovplyvnia ich život, či už prostredníctvom organizácií pracujúcich s mládežou, alebo ako aktívny jednotlivec.

Zastupiteľská demokracia je druh demokracie, kde si občania volia svojich zástupcov, ktorí potom v ich mene a záujme rozhodujú. Na Slovensku sa využíva na národnej, regionálnej i miestnej úrovni riadenia a spravovania štátu.

² Mládež so zdravotným postihnutím, chorá alebo zdravotne oslabená, s vývinovými poruchami alebo s poruchou správania

³ Mládež žijúca v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecuje rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností, nepodporuje socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti

PROGRAM SLUŽBY PRE MLADÝCH 2

Program SLUŽBY pre mladých 2 podporí činnosť štruktúr zastupujúcich záujmy mládeže

- a. na úrovni samosprávnych krajov,
- b. na celoštátnej úrovni.

OPRÁVNENÉ AKTIVITY

Aktivity skupiny A naplňajúce vybrané európske ciele v oblasti mládeže⁴:

Cieľ č. 4: INFORMÁCIE A KONŠTRUKTÍVNY DIALÓG

Celkový zámer: Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia lepší prístup k spoľahlivým informáciám, podporiť ich schopnosť kriticky hodnotiť informácie a zúčastňovať sa participatívneho a konštruktívneho dialógu.

Vybrané ciele:

- Posilniť postavenie mladých ľudí, aby sa stali kritickými a zodpovednými užívateľmi informácií a ich tvorcami.
- Zabezpečiť, aby sa mladí ľudia mohli zapájať to zdvorilého a tolerantného dialógu bez násilia, a to online aj offline.
- Zabezpečiť ľahký prístup k zrozumiteľným informáciám, ktoré sú prispôsobené mládeži a ktoré dodržiavajú etický kódex a normy kvality.
- Zabezpečiť, aby mali rodičia a opatrojúce osoby a všetci, ktorí sú zaangažovaní do vzdelávania a odborných výcvikov mladých ľudí, zručnosti mediálnej a digitálnej gramotnosti a aby boli spoľahlivými zdrojmi informácií pre mladých ľudí.

Cieľ č. 7: KVALITNÉ ZAMESTNANIE PRE VŠETKÝCH

Celkový zámer: Zaručiť dostupný trh práce, na ktorom budú príležitosti vedúce ku kvalitným pracovným miestam pre všetkých mladých ľudí.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť pre všetkých mladých ľudí rovnaké príležitosti rozvíjať si potrebné zručnosti a získavať praktické skúsenosti, aby sa uľahčil ich prechod zo vzdelávania na trh práce.
- Zaručiť uznávanie a potvrdenie spôsobilostí získaných počas stáží, učňovskej prípravy a iných foriem učenia sa na pracovisku, ako aj počas dobrovoľníckych činností a neformálneho vzdelávania.
- Zabezpečiť zapojenie mladých ľudí a mládežníckych organizácií ako rovnocenných partnerov do vývoja, vykonávania, monitorovania a hodnotenia politík zamestnanosti na všetkých úrovniach.
- Zabezpečiť rovnaký prístup ku kvalitným informáciám a primeraným podporným mechanizmom s cieľom pripraviť mladých ľudí na meniaci sa trh práce a budúcnosť práce.

Cieľ č. 8: KVALITNÉ VZDELÁVANIE

Celkový zámer: Integrovať a zdokonaľovať rôzne formy vzdelávania, ktoré mladých ľudí pripravujú na výzvy neustále sa meniaceho života v 21. storočí.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť, aby mali všetci mladí ľudia prístup k primerane financovanému neformálnemu vzdelávaniu na všetkých úrovniach, ktoré je uznávané a potvrdené.
- Propagovať otvorenosť mysle a podporovať rozvoj medziľudských a medzikultúrnych zručností.
- Zaručiť, aby vzdelávanie dalo všetkým mladým ľuďom zručnosti potrebné pre život, ako je hospodárenie s peniazmi a vzdelávanie v oblasti zdravia vrátane sexuálneho a reprodukčného zdravia.

⁴ Pozri [Stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019-2027](#)

- Začleniť do formálneho aj neformálneho vzdelávania metódy, ktoré umožnia študentom rozvíjať si osobné zručnosti vrátane kritického a analytického myslenia, tvorivosti a učenia sa.
- Zabezpečiť, aby mali mladí ľudia prístup ku vzdelávaniu v oblasti občianstva, aby tak získali solídne vedomosti o politických systémoch, demokracii a ľudských právach, ktoré získajú aj prostredníctvom skúseností v komunitách, s cieľom podporovať aktívnu účasť občanov.

Cieľ č. 11: MLÁDEŽNÍCKE ORGANIZÁCIE A EURÓPSKE PROGRAMY

Celkový zámer: Zabezpečiť pre všetkých mladých ľudí rovnaký prístup k mládežníckym organizáciám a európskym programom pre mládež a vybudovať tak spoločnosť založenú na európskych hodnotách a identite.

Vybrané ciele:

- Zabezpečiť zviditeľnenie a poskytnúť všetkým mladým ľuďom kvalitné informácie o mládežníckych organizáciách a európskych programoch pre mládež.
- Zabezpečiť, aby boli mládežnícke organizácie a európske programy pre mládež lepšie prepojené so vzdelávacími systémami a uznávať ich ako aktérov podporujúcich životné zručnosti a aktívne občianstvo.
- Zvýšiť dostupnosť európskych programov pre mládež, zabezpečiť administratívny proces prispôsobený mládeži a poskytnúť všetkým zúčastneným a žiadateľom podporu a kvalitné informácie.
- Osloviť a podporiť marginalizovaných mladých ľudí, aby boli aktívni v mládežníckych organizáciách a skupinách a v programoch EÚ pre mládež.

Aktivity skupiny B naplňajúce ciele programu SLUŽBY pre mladých 2:

- a) vytvárať, resp. prevádzkovať a rozširovať vytvorené online systémy poskytovania informácií a poradenstva o možnostiach dobrovoľníctva mládeže, overovať ich funkčnosť a priebežne ich aktualizovať

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- poskytovanie informácií vhodnými a aktuálnymi prostriedkami,
- vytvorenie a spravovanie online nástrojov: mobilné aplikácie, web stránky, portály, sociálne siete,
- dopĺňanie a rozširovanie online databáz dobrovoľníckych príležitostí,
- dopĺňanie a rozširovanie databázy na prepájanie dobrovoľníkov a organizácií cez databázu.

- b) vytvárať krátkodobé a dlhodobé dobrovoľnícke príležitosti pre mladých ľudí v spolupráci s partnerskými organizáciami a umiestňovať mládežníckych dobrovoľníkov do organizácií a/alebo prepájať ich s dobrovoľníckymi príležitosťami, ktoré im zabezpečia rozvoj kompetencií potrebných pre úspešné uplatnenie sa v pracovnom živote a na živote občianskej spoločnosti (prepájať a/alebo párovať požiadavky s ponukami dobrovoľníctva, spravovať dobrovoľnícke ponuky v komunite);

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť:

- vytváranie dobrovoľníckych príležitostí, stáží, krátkodobých i dlhodobých dobrovoľníckych aktivít,
- zabezpečenie procesu hostovania a vysielania dobrovoľníkov,
- prepájanie dobrovoľníckych činností s databázou dobrovoľníckych organizácií a dobrovoľníkov,

- zabezpečenie rozvoja kompetencií mladých ľudí pre úspešné uplatnenie sa v spoločnom a pracovnom živote prostredníctvom dobrovoľníckych príležitostí,
 - organizovanie dobrovoľníckych príležitostí tak, aby bola zabezpečená reflexia účastníkov na proces učenia sa,
 - organizovanie dobrovoľníckych príležitostí tak, aby bola zabezpečená adekvátne príprava dobrovoľníka,
 - organizovanie dobrovoľníckych príležitostí cielene s ohľadom na potreby mladých ľudí,
 - organizovanie dobrovoľníckych príležitostí dostupné pre mladých ľudí z hľadiska potreby krytia výdavkov na ubytovanie, stravu a cestovanie,
 - organizácia vytvára kvalitne manažované krátkodobé a dlhodobé dobrovoľnícke programy a implementuje ich do partnerských zariadení/ organizácií a pod.,
 - organizácia organizuje dobrovoľnícke podujatia,
 - organizácia pravidelne informuje médiá, verejné inštitúcie a všeobecnú verejnosť o aktivitách v oblasti dobrovoľníctva,
 - organizácia spravuje dobrovoľnícke ponuky v komunite,
 - organizácia sa stará o požiadavky od komunity, ktoré sa týkajú potrieb dobrovoľníkov.
- c) realizovať informačné, konzultačné a propagačné aktivity v oblasti dobrovoľníctva mládeže s dôrazom na prínos nadobudnutých a rozvinutých kompetencií mladých ľudí dobrovoľníckou činnosťou, vrátane propagácie jej spoločenskej hodnoty;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť:

- organizovanie informačných kampaní, workshopov a seminárov s dôrazom na prezentáciu spoločenskej hodnoty dobrovoľníctva,
 - vytvorenie propagačných a informačných materiálov v podobe tlačovín, videospotov a pod.,
 - šírenie a ponúkanie informácií týkajúcich sa dobrovoľníctva vo všeobecnosti prostredníctvom webových stránok ale aj osobne,
 - šírenie a ponúkanie informácií týkajúcich sa dobrovoľníctva mládeže s dôrazom na prínos nadobudnutých a rozvinutých kompetencií mladých ľudí dobrovoľníckou prácou a propagovať spoločenskú hodnotu dobrovoľníctva prostredníctvom webových stránok ale aj osobne,
 - poskytovanie a ponúkanie informácií o voľných dobrovoľníckych príležitostiach na regionálnej úrovni, prostredníctvom webových stránok ale aj osobne,
 - poskytovanie a ponúkanie iným inštitúciám informácie a poradenstvo pre koordinovanie, dobrovoľníkov a dobrovoľníckych programov prostredníctvom konzultácií, školení, tréningov a pod.,
 - pôsobenie ako konzultant v prípadoch problémov týkajúcich sa dobrovoľníctva.
- d) zvyšovať status dobrovoľníctva mládeže prostredníctvom oceňovania dobrovoľníkov a koordinátorov dobrovoľníkov;

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť:

- Organizovať oceňovanie dobrovoľníkov a dobrovoľníčok,
- Oceňovať dobrovoľníkov a dobrovoľníčky formálne,
- Oceňovať dobrovoľníkov alebo dobrovoľníčky neformálne.

- e) podporovať alebo vykonávať advokačné aktivity v oblasti dobrovoľníctva na miestnej/regionálnej úrovni spolupracovať s orgánmi verejnej moci⁵, so zástupcami rôznych organizácií a inštitúcií a komunit v snahe rozvíjať a propagovať uznávanie dobrovoľníctva; spolupracovať pri tvorbe stratégií/vytvárať stratégie smerujúce k priaznivej spoločenskej klíme pre dobrovoľníctvo; spolupracovať/presadzovať finančnú podporu dobrovoľníctva a začleňovanie dobrovoľníctva do legislatívy smerujúcej k jeho podpore; podporovať/budovať infraštruktúru dobrovoľníctva);

Medzi oprávnené aktivity môžu patriť napr.:

- organizácia spolupracuje so zástupcami rôznych organizácií a inštitúcií a komunit v snahe rozvíjať, propagovať a dosiahnuť uznávanie dobrovoľníctva,
- organizácia sa zaoberá tvorbou stratégií smerom k vytváraniu priaznivej spoločenskej klímy pre dobrovoľníctvo,
- organizácia sa zaoberá budovaním infraštruktúry dobrovoľníctva,
- organizácia sa zaoberá presadzovaním finančnej podpory dobrovoľníctva a začleňovaním dobrovoľníctva do legislatívy smerujúcej k jeho podpore.

- f) zvyšovať kompetencie mládežníckych dobrovoľníkov a koordinátorov dobrovoľníkov účasťou na vzdelávacích programoch, akreditovaných vzdelávacích programoch a/alebo na aktivity zamerané na školenia a spoluprácu týkajúcich sa manažmentu dobrovoľníkov, dobrovoľníckych programov a iných tém Stratégie SR pre mládež na roky 2014 – 2020;
- g) spolupracovať na implementácii metodiky výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu vo formálnom vzdelávaní na národnej úrovni;
- h) vykonávať výskumnú, edičnú a publikačnú činnosť v oblasti dobrovoľníctva mládeže;

Medzi oprávnené aktivity môže patriť napr.:

- organizácia vykonáva alebo sa podieľa na výskumnej činnosti v oblasti dobrovoľníctva mládeže,
- organizácia vykonáva alebo sa podieľa na edičnej činnosti v oblasti dobrovoľníctva mládeže,
- organizácia vykonáva alebo sa podieľa na publikačnej činnosti v oblasti dobrovoľníctva mládeže.

- i) zisťovať reálne potreby mladých dobrovoľníkov na miestnej alebo regionálnej úrovni za účelom zvyšovania kvality služieb dobrovoľníctva mládeže;

Medzi oprávnené aktivity môže patriť napr.:

- organizácia pravidelne komunikuje s mladými ľuďmi a zisťuje ich reálne potreby,
- organizácia komunikuje s ďalšími partnerskými organizáciami, ktoré pracujú s mladými ľuďmi,
- organizácia implementuje požiadavky mladých ľudí a zvyšuje tak kvalitu služieb v dobrovoľníctve.

- j) zvyšovať kvalitu žiadateľa v poskytovaní svojich služieb v oblasti dobrovoľníctva v zmysle vyššieho štandardu⁶.

⁵ Verejnú moc vykonáva štát predovšetkým prostredníctvom orgánov moci zákonodarnej, výkonnej a súdnej a za určitých podmienok ju môže vykonávať aj prostredníctvom ďalších subjektov. Osobitný dôraz je kladený na školské zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti samosprávy.

⁶ Pozri Sprievodcu pre žiadateľov o registráciu na roky 2018 - 2020 v programe SLUŽBY PRE MLADÝCH/2 - Poskytovanie služieb v oblasti dobrovoľníctva mládeže, ktorý je prílohou k Výzve na predkladanie žiadostí o registráciu oprávnených žiadateľov v rámci programu SLUŽBY PRE MLADÝCH/2 (číslo výzvy SLUŽBY/2/R/2018).